

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Csávossy László br.

Cím: Sörpalotát és szállodát építenek az „akasztott emberek” telkén

Forrás: Új Magyarország

137.

(Hely)

1942. v. 9.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol.)

Osztályozás

Tárgy

728.3

Hely

Rákóczi út 66

Idő

„1942”

Személy

Sörpalotát és felhőkarcolószerű szállodát építenek az „akasztott emberek” telkén a Rákóczi-uton

Akasztott ember kötele szerencsét hoz, — mondja a szólás-mondás, amelyet még abból a babonára hajlamos korszakból örököltünk, amikor baljós jelentőséget tulajdonítottak az utcán keresztben átfutó fekete macskának, megfogták a gombot, ha kéményseprőt láttak és újjongott az együgyű hiszékenység valami nem várt örömet remélve, ha Luca-napkor szépet álmódott...

Am köve hisszük, hogy az akasztott ember kötelének gondos őrzőit ez a „talizmán” akár egyetlen esetben is, mondjuk főnyereményhez segítette volna. Az azonban egész bizonyos és erről bárki meggyőződhet, hogy az a hely, amelyhez kivégzések emléke fűződik, legalább egyelőre nem dicsekedhet még olyan kétes értékű szerencséivel sem, mint az akasztott ember kötele.

Tessék csak megnézni a Rákóczi-út 66. számú telket!

Mintahogy egyetlen hiányzó fog tönkreteszi, lerombolja a leggyönyörűbb fogszórtékai hatását, úgy bontja meg a főváros szívében Budapest legszebb házornainak egységét és arhitektúráját ez a be nem épített telek, amely elé magas deszka-

kerítést vontak, hogy valamiképpen eltüntessék ezt az egész útvonal képét elcsúfító „foghíjasságot”.

Városszépészeti szempontból már sokan kifogásolták ezt az évtizedek óta üresen álló jelentékeny területet, amelynek minden négyszögöle kincset ér, amellyel kapcsolatban az üzletpolitikai megfontolás is ellentmond annak az érthetetlen luxusnak, hogy ez a nábobai vagyont érő telek beépítetlenül ásitson, gazzal, dudvával felverten meredezzen a rikoltó reklámlapokkal teleragasztott deszkapalánk mögött.

„Még senkinek sem volt szerencséje...”

— Még senkinek sem volt szerencséje, aki a Rákóczi-út 66-tal kezdett valamit, — mondja a szomszéd ház egyik fehérhajjú, régi lakója, — „átkozott hely” ez, kérem, mert valamikor sok embert felakasztottak itt... Azelőtt itt fejezték be az életüket a pesti akasztófavirágok...

Bizonyos büszkeséggel folytatta:

— Legényszámba sem mentem még ak-

kor, mikor itt akasztották fel a Spangát, a Pitélyt, meg még egyet, annak a nevére már nem emlékszem, akik Majláth György országbíró meggyilkolták... Nagy dolog volt az, van annak már vagy hatvan esztendeje...

Valóban, ehhez az üresen álló, beépítetlen telekhez fűződik annak a bűnügyi világszenzációnak végső felvonása, amelyet Magyarország utolsó országbírójának meggyilkolása jelentett az elmúlt század második felében. A Várban levő országbírói palotában 1883 március 29-én reggel a hálószobájában halva találták meg Ferenc József király meghitt emberét, az ország legelső zászlósurát, Majláth Györgyöt. Az országbíró alsóruhában feküdt a földön, keze, lába összezsinegelve, a nyakán hurok, amellyel megfojtották kegyetlen gyilkosai.

Hetekig tartó nyomozás után a rendőrség kézrekerítette a szörnyű bűncselekmény elkövetőit. Kiderült, hogy a Kúria s a főrendiház elnökét, az országbíró két urasági inas: Spanga Pál és Pitély Mihály gyilkolta meg, akik Majláth inasának: Berecz Jánosnak felbujtására követték el gaztettüket.

Spanga Pál töredelmes beismerő vallomást tett letartóztatása után, Zsitvay Leó, akkor még királyi ügyész, a magyar jogászvilág későbbi büszkesége előtt:

— Pitélyvel együtt én gyilkoltam meg Majláth Györgyöt. Berecz hívta fel a figyelmünket arra, hogy az országbíró felesége a húsvéti ünnepeket Bécsben tölti, ez az idő a legalkalmasabb arra, hogy kiraboljuk Majláthot, mert eredetileg csak erről volt szó...

Elmondotta, hogy az eset napján az esti órákban Berecz beengedte őket az országbírói palotába, ahol a hálószoba mellett, a fürdőszobában bujtak el. Tizenegy órakor jött le a leányától az országbíró, Berecz segített a levétközsnél, azután távoztában köhíntéssel jelt adott, mire ők ketten fekete álarcban előugrottak.

Ezt követően így pergett le a rémdráma: Spanga nagypengéjű kését az országbíró mellének szegezve, pénzt követelt. Majláth felugrott, küzdött vele, mire Pitély is rátámadt, leteperték, megkötözték, a zsinetet a nyakára hurkolták és addig fojtogatták, amíg meg nem halt...

Nem akadt vevő

...A törvényszék mind a három gyilkost halálra ítélte. A tábla Berecz büntetését életfogytig tartó fegyházra változtatta át, azzal, hogy ő nem vett közvetlenül részt a gyilkosságban. 1884 január 19-én hirdette ki Csemegi Károly tanácselnök a Kúria ítéletét, amely szerint a Kúria a törvényszék hármas halálos ítéletét emelte jogerőre. A király a kegyelmi kéréseket elutasította és február 22-én, az ítélet kihirdetése után a Fortuna-utcai épületből nagy karhatalommal a három elíteltet átkísérték a Kerepesi-út 66. szám alá, abba az igazságügyi épületbe, amely akkor a jelenleg Rákóczi-út 66. szám alatt állott s amelynek alaprajzát, bolthajtásos pincéjét még most is lehet látni az üresen álló Rákóczi-úti telken. Az épület hátsó részében rendezték be a síralomházat. Kozarek hóhér másnap reggel a síralom-

ház előtti udvaron előbb *Spangát*, majd *Pitélyt*, végül *Bereczet* akasztotta fel, aki még az akasztófa alatt sem tört meg:

— *Ártatlan vagyok, verje meg az Isten a bűnösömet!* — kiáltozta, míg csak a hóhér nem végzett vele.

Számos más alkalommal is kivégeztek elvetemedett gonosztevőket a Rákóczi-út 66. számú telken, amelyre az igazságügyi épület lebontása után sokáig nem akadt vevő. A telektulajdonos fővárossal gyakran folytattak tárgyalásokat az ingatlan után érdeklődők, de mindenkit visszariasztott a komor emlék, amelynek árnya ráterpeszkedett erre a különben nagyértékű telekre.

— *Hiába építenénk bérházat ide, — mondták, — hol kapnánk lakót? ... Senki sem hajlandó olyan házba beköltözni, amelyet akasztófadomb körül építenek ...*

Olyan időben volt ez, amikor még könnyen lehetett lakást kapni Pesten. Később a világháború alatt az Amor-mozi játszott itt az egyik még le nem bontott épületben, majd egy szikvizgyár próbált szerencsét, de sem a mozi, sem a szódagyár nem bizonyult életképesnek.

A „csodaforrás”

A régi épületek lebontása után szárnyra röppent az „elátkozott” telekkel kapcsolatban az a legenda, hogy csodálatos erejű

gyógyforrás tört fel és azért nem lehet beépíteni a Rákóczi-út 66-ot.

— *Erről a „csodaforrásról” kiderült, — mondják a környéken lakók, — hogy valóban feltört a víz a régi kivégezések színhelyén, mégpedig ott, ahová annakidején az akasztófát szokták felállítani. Magasan sugárzott, de csakhamar megállapították, hogy vízvezetéki csőrepedés okozta a „ritka természeti tüneményt”.*

A Rákóczi-út 66. számú ingatlan később mégis talált vevőre: a babonás embereket rémitgető históriákra vajmi keveset adó híres sörgyároscsalád vásárolta meg és jelenleg is ennek az iparmagnás családnak a tulajdona. A jelenlegi tulajdonosoknak komoly tervük volt az „akasztott emberek” telkével. Meg akartak szerezni több szomszédos ingatlant és ezeknek segítségével a hatalmas telektömbön európai méretek között is párját ritkító, felhőkarcolószerű mondan-szállót és sörpalotát akartak itt építeni. Közbejött akadályok és a jelenlegi háborús állapot azonban egyelőre megakadályozta, hogy ez a nagyszabású terv testet öltjön és eloszlassa végre a Rákóczi-út környékén lakó öregemberek között még ma is élő legendát:

— *Még senkinek sem volt szerencséje, aki a Rákóczi-út 66. alatt kezdett valamit ...*

A sörmagnások majd bebizonyítják az ellenkezőjét... Csávossy László báró